

vencija od 1924, ali nije ničim dirnuo u jedinstvo odnosa iz prijevoznog ugovora, tako da će biti isključena primjena propisa kopnenog ili zračnog prijevoza na bilo koji dio operacija koje slijede iz ugovora o prijevozu robe morem.

E.P.

KASACIONI SUD FRANCUSKE

Presuda od 9.VI 1960.

Deydier c/a Comptoir général de
transport i Cottin

Ugovor o prijevozu morem - Radi neopravdanog odustanka od ugovora naručitelj mora platiti čitavu ugovorenu vozarinu ako je tako bilo ugovoreno

Ugovorima od 12. i 14.IV 1951. naručio je Deydier, špediter iz Marseillesa, za račun Cottina, od Comptoir général de transport brodom "Atlanta" prijevoz 250 tona naranči morem iz Valencije do Marseillesa. Kao dan krcanja na brod bio je određen 18.IV 1951. Brod "Atlanta" bio je međjutim zadržan na moru lošim vremenom i nije mogao doći u luku Valencije sve do 18. travnja 1951. u 23,30 sati pa tako teret nije mogao tog dana biti ukrcan. Deydier je naručio u Valenciji drugi brod "Saada", koji je nakon krcanja naranči 20.IV 1951. došao u Marseilles 22. IV 1951. Comptoir général de transport je, pozivajući se na klauzulu u ugovoru po kojoj je čitava vozarina imala biti isplaćena "u slučaju da zbog bilo kojeg razloga teret ne bi bio dan na krcanje", utužio krcatelje na plaćanje čitave vozarine i pored toga na naknadu štete. Presudom Apelacionog suda bilo je udovoljeno tom zahtjevu.

Kasacioni sud je smatrao da je naručitelj odustao od ugovora neopravdanom žurbom, jer je zakašnjenje broda "Atlanta" bilo nevažno zbog toga što se on nalazio u luci ukrcanja gotovo 48 sati prije časa kad je teret bio ukrcan na brod "Saada". Naručitelj je propustio pozvati brodara da preuzme teret, a stipulacija dana krcanja nije imala nikakvu rezolutivnu klauzulu.

Odredbe čl.288 st.3 Code de commerce nemaju prinudni karakter, zbog toga treba primijeniti ugovornu klauzulu po kojoj naručitelj koji prekrši ugovor time da ništa ne ukrci

ima platiti čitavu svotu ugovorenu za prijevoz, a ne samo polovicu, kako to predviđa tekst spomenutog propisa.

Što se tiče zahtjeva za naknadu štete preko iznosa ugovorene vozarine, Kasacioni sud je stao na stajalište da taj zahtjev nije bio dovoljno preciziran, pa je u tom djelu presudu ukinuo i uputio predmet na ponovno raspravljanje.

/DMF 1960, str.589-591/

Ž.M.

Bilješka. - O problemu vremena kao uvjeta ugovora o prijevozu stvari raspravljala je i presuda Višeg privrednog suda NR Hrvatske od 7.X 1960. (vidi str. 30 ove publikacije). Tako je sud, na temelju činjeničnog stanja, došao do zaključka da su stranke elementu ugovorenog vremena dale konstitutivni značaj, pa je brodar - koji taj uvjet nije ispunio - obvezan na naknadu štete. U gornjoj presudi sud nije - opet na temelju činjeničnog stanja - mogao zaključiti da su stranke elementu vremena dale rezolutivni karakter, pa je iz toga izvukao i zaključke. U pomorskoj praksi je općenito prihvaćeno i neprieporno da stranke upotrebom tzv. brisovne klauzule daju elementu vremena karakter rezolutivnog uvjeta. Zbog toga je uputno da se ta klauzula unese u ugovor ako se želi postići efekat da zakašnjenje broda ovlašćuje protivnu stranku na odustanak od ugovora. Inače upotreba nekog drugog izraza može stvarati nepotrebne sporove kao što je upravo u ovom slučaju.

Čl.288.st.3. francuskog trgovačkog zakonika o kojemu je govor u gornjoj presudi kaže da stranka koja odustane od ugovora prije odlaska broda iz luke mora platiti polovinu ugovorene vozarine za teret koji je morao biti ukrcan. Prema čl.24 našeg Zakona o ugovorima o iskorištavanju pomorskih brodova, kad je ugovoren prijevoz cijelim brodom, naručitelj može odustati od ugovora do svršetka ukrcavanja, odnosno do isteka prekostojnica, ako ukrcavanje nije do tada završeno, pod uvjetom da plati polovicu ugovorene vozarine, naknadu za nastale prekostojnice i druge troškove što ih je brodar imao a nisu uračunati u vozarinu. Kad je ugovoren prijevoz razmjernim dijelom broda, određenim brodskim prostorom ili prijevoz pojedinih stvari, za odustanak od ugovora plaća se čitava ugovorena vozarina i troškovi koji u nju nisu uračunati

(čl. 25. Zakona). Jedno od temeljnih načela našeg zakona je dispozitivnost njegovih odredaba, pa stranke mogu ugovoriti i drukčije nego što on propisuje, ako za izričito navedene slučajeve sloboda ugovaranja nije isključena. Iz toga izlazi da bi i kod nas stranke mogle ugovoriti da će naručilac biti dužan platiti čitavu ugovorenu vozarinu, pa i u slučajevima kada je - zbog odustanka - predviđeno u zakonu plaćanje samo polovine vozarine.

B. J.

KASACIONI SUD ITALIJE

Presuda od 23. X 1958.

Tito c/a Soc. di nav. Ove Skou

Pomorski privilegij na ukrcanim stvarima - Legitimacija na prigovor ostvarenja privilegija

U presudjenom sporu trebalo je riješiti pitanje koja je stranka legitimirana da u postupku za ostvarenje privilegija za tražbine nastale iz prijevoza morem ovršnim putem sudjeluje kao predlagačeva protiv stranka. Sud je stao na stajalište da u konkretnom slučaju u kojemu nije došlo do izdavanja teretnice, legitimacija na nastupanje u svojstvu stranke u takvom postupku pripada osobi koja ima pravo na teret na temelju ugovora o prijevozu ili time-chartera (noleggio), a da je za legitimaciju u tom postupku neodlučno pitanje vlasništva na teret, iako je očito i vlasnik interesiran na ishodu spora. - U bilješci uz ovu presudu L. Scotti ističe da kod pomorskog privilegija na ukrcanim stvarima načelo da privilegirani vjerovnik mora biti u dobroj vjeri ne znači, da znanje vjerovnika za to da vlasništvo na ukrcanim stvarima ne pripada njegovom dužniku utiče na postojanje privilegija, jer u pomorskom prijevozu nije ni moguće vlasništvu pridati pravnu relevantnost s obzirom na to da se vlasništvo na ukrcanim stvarima može i više puta tokom prijevoza mijenjati. Jedina okolnost koja može dati fiksnu točku na koju se može osnovati legitimacija za nastupanje protiv privilegiranog vjerovnika jest upravo prijevozni ugovor na temelju kojeg je nastao i odnos iz kojeg izvire privilegij.

/Dir. nav. 1960, 1-2. II, str. 66/

E. P.